

ΟΙ ΔΥΟ ΚΟΣΜΟΙ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΦΥΛΛΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ

[Τιμολέων Αμπελάς]

Αρτεμισία (απόσπασμα: σκ. 8)

Οι Δύο Κόσμοι, Αθήνα

τχ. 42 (15 Αυγούστου 1896), σ. 461-462

“ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ”

Εἰς τὸν πρό τινος τελεσθέντα ἐν Ἀθῆναις πρῶτον δραματικὸν διαγωνισμὸν τῶν Φιλοτέγων ἐβραβεύθη τὸ δράμα «Ἀρτεμισία», γραφέν ὑπ' ἀνδρὸς, δηλωσάντος ὅτι δὲν ἐπιθυμῆι νὰ γίνῃ γνωστὸν τὸ ὄνομά του. Τοῦ δράματος τούτου, διδασκωθησομένου ἀπὸ σκηνῆς προσεχῶς, δημοσιεύομεν μίαν σκηνὴν ἐκ τῆς ἐ' πράξεως, προτάσσοντες τινα περὶ τῆς ὑποθέσεως.

Ἡ Ἀρτεμισία εἶνε ἡ περιώνυμος βασίλισσα τῆς Ἀλικαρνασσοῦ ἢ μετασχοῦσα τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας, ὡς σύμμαχος τῶν Περσῶν. Κατὰ τὴν παράδοσιν, τὴν περισωθεῖσαν ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ Ἡρασιτιῶνος, ἡ ἐστεμμένη αὐτῆ χήρα τοῦ πρώτου Μαυσώλου, ἐπιστρέψασα εἰς Ἀλικαρνασσὸν μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἠράσθη νέου τινος Ἀβυδηνῷ Δαρδάνου καλουμένου. Περιφρονηθεῖσα δὲ ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐκμανεῖσα τὸν ἐτύφλωσε κοιμώμενον μεταμεληθεῖσα δὲ ἠτοκτόνησεν.

Ἐπὶ τῆς παραδόσεως ταύτης ἐπιλέχθη τὸ βραβευθὲν δράμα, ἐν ᾧ περισταταὶ ὁ Δάρδανος νεαρὸς γλύπτης αἰχμαλωτισθεὶς εἰς τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἀπορρίψας δὲ τοὺς ἔρωτας τῆς βασίλισσης ἔνεκα σφοδροῦ ἔρωτος πρὸς νεαρὰν κιθαρῶδὴν Ἀθηναίαν Μυρρίνην καλουμένην, ἥτις μεμνηστυμένη ἀπὸ πολλοῦ μετ' αὐτοῦ ἐφθασεν εἰς Ἀλικαρνασσὸν μετὰ τοῦ πατρὸς τοῦ Δαρδάνου, ἀναζητοῦσα αὐτόν.

Ἡ κατωτέρω σκηνὴ εἶνε ἡ τῆς πρώτης ἐρωτικῆς ἐξομολογήσεως τῆς βασίλισσης, ἥτις ἀνέμενεν ἐν τῷ περιστυλίῳ τὸν Δάρδανον μεταβαίνοντα εἰς τὸν ἐν τοῖς ἀνακτόροις ξενῶνα.

ΣΚΗΝΗ Η'.

Ἀρτεμισία, Δάρδανος.

Ἀρτεμισία

Σὺ ;... ὁ καλὸς τεχνίτης ;
Δάρδανος (ἐκπληκτικὸς ἀποθορωρῶν)
Ἡ βασίλισσα !

Ἀρτεμισία

Ναί ! ἥτις ὅταν δὲν ἀσκή καθήκοντα ἀνάσσης... ὅταν εἶνε ὅπως τὴν στιγμήν αὐτὴν, Ἀρτεμισία μόνον λέγεται !
Θάρρει τεχνίτα !

Δάρδανος (ἀποθορωρῶν ἔτι)

᾽Ω σεπτὴ βασίλισσα !

Ἀρτεμισία

Ποῦ ἦσο ; Πόθεν ἔρχεσαι ;

Δάρδανος

Προέπεμψα
ξενιζομένους εἰς τὴν πόλιν τοὺς ἐμούς.
Θὰ διανυκτερεύσω ἐργαζόμενος
τὴν νέαν προσταγὴν σου ἐκτελῶν εὐθύς,
(κιεῖται ἐν' ἀπέλθῃ μετὰ σοσελῆς).

Ἀρτεμισία

Τοσοῦτον σπεύδεις ; Πόσον ἀνυπομονεῖς ν' ἀπέλθῃς, ὡς ἂν ἦσο δέσμιος ἐδῶ.
Πλήτεις εἰς οἶκον, ὅστις σ' ἐτίμησεν, εἰς πόλιν, ἥτις ξένον δὲν σ' ἐνόμιζεν, ἀλλὰ πολίτην προσφιλῆ, τιμώμενον.
Καὶ σπεύδεις ν' ἀπέλθῃς ὅπου ἦσο πρὶν, εἰς τὰς Ἀθήνας !...

Δάρδανος

Ὅχι ! Εἰς τὴν Ἀβυδον.

Βασίλισσα : δὲν κρύπτω ὅτι νοσταλγῶ.
Εἶνε πολίχνη πρὸ τῆς πόλεως αὐτῆς, ἀλλὰ πατρίς μου...

Ἀρτεμισία

Ἡ στοργὴ ἐπαινετὴ

Ἀλλὰ οἱ καλλιτέχνη, ὦ Ἀβυδηνέ, δὲν ἔχουσι πατρίδα τὸ χωρίον των.
Τῆς Τέχνης οἱ ἐργαταὶ ἠθνικότητα δὲν ἔχουν. Τὸ Καλὸν ἢ Τέχνη ἐκζητεῖ καὶ τὸ ἐκφράζει ὁ τεχνίτης πανταχοῦ.
Οὐδὲν εὐρίσκει εἰς τὰς χώρας μου καλὸν ; Δέν σοι ἐμπνέουν τίποτε ;... Ὁμολογῶ.

Εἶνε κοίτις τῆς Τέχνης πρῶτη ἡ Ἑλλάς, πλὴν πᾶσα ἡ Ἑλλάς δὲν περικλείεται εἰς τὰς Ἀθήνας...

Δάρδανος

Εἶμαι Ἴων, ἄνασσα !

Ἀρτεμισία

Τῆς Ἰωνίας τέκνον... Ἑλλην δῆλα δῆ.
Ἀλλὰ οἱ κατοῦντες τὴν Ἑλλάσωνα Ἀσίαν, βάρβαροι δὲν εἴμεθα. Κακῶς τὴν πρόσκαιρον ἐξήγουν συμμαχίαν μου μετὰ Περσῶν... Ἐπόθουν μέγα, κράτος ἔν, τὸ κράτος τῆς Ἀσίας τῆς ἑλασσωνος ἀπὸ Ἀβυδου μέχρις Ἀλικαρνασσοῦ.
Ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεζήτησαν νὰ ἐπιθέσων χεῖρα δῆθεν προστατῶν ἐπὶ τῆς Ἰωνίας, μέχρι τῶν συνόρων μου, ἀντέστην ματαιοῦσα τοὺς σκοποὺς αὐτῶν.
Ἴδου πρὸς τί ἐτάχθην πολεμία των.
Τὴν Ἀβυδὸν σου ὅμως καί τοὺς Ἴωνας θὰ προστατεύσω ἐάν κινδυνεύσωσιν.
Ἡ Ἰωνία φυσικὴ μου σύμμαχος.

Δάρδανος (ὡς ἀπορῶν).

Ἡ Ἰωνία ;

Ἀρτεμισία

Διὰ σοῦ τοὺς πόθους μου δεικνύω ταύτους πρὸς τὸν γείτονα λαόν.
Σὺ εἶδες... Δὲν ἠνέχθη οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν αἰχμάλωτος νὰ μείνης, μόλις ἔλαθον ὅτ' εἶσαι Ἴων... Καὶ εἰς σὲ ἀνέθηκα ὡς καλλιτέχνην ἔργον Τέχνης μέγιστον.
Καὶ ἦδη σὲ καλῶ νὰ μείνης διαρκῶς, διακοσμῶν τὴν πόλιν με ἀγάλματα, γινόμενος πολίτης Ἀλικαρνασσοῦ !

Δάρδανος

Βασίλισσα !... Νὰ γίνω ἀρνησίπατρις ;

Ἀρτεμισία.

Νὰ μείνης καλλιτέχνης καὶ πατρίδα σου νὰ ἔγῃς πᾶσαν πόλιν, ἥτις σὲ τιμᾷ.
Θ' ἀποδεικνύῃ ἡ παρουσία σου ἐδῶ ὅτι δεσμὸς συνδέει δύο γείτονας λαούς.

Δάρδανος.

Ἵπερτιμᾷς τὰ ἔργα τὰ ἀσήμαντα τεχνίτου ἀρχαρίου...

Ἀρτεμισία.

Ἵρκει μόνον ἐν' ὁ ἀνδριάς, οὐ ἔθραυσαν τὸ πρόπλασμα κατὰ διαταγὴν μου.

Δάρδανος (ἐκπληκτός).
Πῶς ;... ἡ ἀνασσα
διέταξε νὰ θραύσωσι τὸ πρόπλασμα ;

Ἄρτεμισία (καταγεύουσα).
Ναί !... Εἶχον ἐννοήσει ὅτ' ἠδύνασο
καλλίτερον νὰ πλάσῃς ἔργον, ὅμοιον
πρὸς τὴν Ἄρτεμισίαν... πρὸς τὸ πρότυπον.

Δάρδανος.
Τὸ πρόπλασμα παρίστα σέ, βασίλισσα,
ἐν Σαλαμῖνι...

Ἄρτεμισία.
Ἄλλ' ἐκείνην σήμερον
ἄλλη Ἄρτεμισία διεδέχθη...—Πῶς ;
Ἐνόμισας ὅτι τὰ χεῖλη μου αὐτὰ
προωρισμένα εἶνε μόνον προσταγὰς
νὰ διδῶσι εἰς μάχας ;... ὅτ' οἱ ὀφθαλμοὶ
ἐπλάσθησαν νὰ βλέπουσι μόνον αἵματα,
Νεκροὺς καὶ τραυματίας...

Δάρδανος (ἐν καταλήξει).
Δέσποινα σεπτὴ...

Ἄρτεμισία.
Τὴν κεφαλὴν μου ταύτην ἐξελάμβανες
ἐδῶ στηθεῖσαν ἵνα ἐπ' αὐτῆς τεθῆ
τὸ στέμμα μόνον ;... ὅτι ἐπλάσαν αὐτὸ
τὸ στήθος ἵνα φέρῃ μόνον θώρακα
καὶ ὅτ' ὑπὸ τὸν θώρακα τὸν σιδηροῦν
τὸ αἷμά μου ἐπάγη... ἡ καρδία μου
ἀπεσκληρύνθη καὶ κατέστη σιδηρὸς ;
Τὸ πᾶν πρὸς σέ ἐλάλει καὶ μ' ἐπρόδιδε !
Πλὴν σὺ τυφλὸς, κωφὸς εἰς ταῦτα ἕμενες
καὶ ἐτηχόμεναι... τήκομαι, ὡς ἡ γῆ, ἰδού
πρὸ σοῦ... πρὸ τοῦ ἡλίου μου!—Ἰδοὺ ἐγώ,
ἰδοὺ ἀγάλματός σου νέον πρότυπον !

Δάρδανος (καθ' ἑαυτὸν).
Θεοὶ !... Δὲν βλέπω ὄνειρον... εἶν' ἀνοικτοὶ
οἱ ὀφθαλμοὶ μου...

Ἄρτεμισία.
Τί ψελλίζεις, Δάρδανε ;
Σὲ ἐπληξες τὸ ἀκουσμα, ὡς κεραυνός,
πλὴν θὰ συνέλθῃς !... Ἄλλ' ἐγώ ;... Τὰ
[χεῖλη μου
λυθέντα ἤδη εἶπον ὅ,τι πρὸ πολλοῦ
οἱ στόνοι διελάλουν οἱ ἐνδόμυχοι.
Παράφρονα δὲν βλέπεις !... Ἦτο κίνδυνος
αἱ φρένες ν' ἀποστῶσι ἐκ τῆς κεφαλῆς
καὶ νὰ μὲ πνίξουν λογισμοὶ ἀπαίσιοι,
ἐν ᾧ ζητεῖς ν' ἀπέλθῃς ἀνεπιστρεπτεῖ.
Πλὴν προλαμβάνω !... Δὲν θὰ φύγῃς,
Δάρδανε.

Ἐνώπιόν σου ἔχεις μίαν πάσχουσαν,
καὶ ἐρώσαν, τὴν Ἄρτεμισίαν σου !

Δάρδανος.
Ἐφρόνου ὅτι ἦτο εὔνοος πρὸς ἐμέ
διὰ τὴν Τέχνην μόνον ἢ φιλότεχνος,
τῶν Ἀλικαρνασῶων ἢ βασίλισσα.

Ἄρτεμισία.
Ἄσες τὴν ἐστεμμένην. Τὸ διάδημα
Μεδοῦσης κεφαλὴ δὲν εἶνε Δάρδανε.
Νὰ μ' ἀπολιθώσῃ δὲν κατώρθωσες.
Ἦμην γυνὴ πρὶν εἰς τὸν θρόνον ἀναβῶ
γυνὴ θὰ εἶμαι πάλιν καὶ τὸ αἶσθημα
θὲν θ' ἀποκορῶμαι, ὅπερ μοι ὑπέμνησεν
ὅτι δὲν εἶμαι μόνον ἡρώϊς μαχῶν.
Ἦδη δὲν μὰς χωρίζει τις ἀπίστασις

καὶ δύνασαι νὰ μοι καλῆσῃς, Δάρδανε,
ὡς θὰ ἐλάλεις εἰς ἀσήμαντον ἀσπὴν.
Εἰπέ μοι ἐλευθέρως, τί αἰσθάνεσαι
μεθ' ὅσα εἶπον ;

Δάρδανος.
Μεῖραξ εἶχον μεταβῆ
εἰς τὰς Ἀθήνας ἵνα μάθω γλυπτικὴν
καὶ ἐπανέλθω γλυπτῆς εἰς τὴν Ἀβυδὸν.
Μίαν ἡμέραν εἰς τὸ ἐργαστήριον
ἔφερον κόρην εὐεῖδῃ ὡς πρότυπον,
πρωχὴν ἐκ τῶν διδασκουμένων μουσικῆν.
Τὰ βλέμματά της, ἡ ἠδεια λαλιά,
τὸ ἀττικὸν της πνεῦμα, μὲ συνήρπασαν.
Μετά τινας ἡμέρας... ἠγαπήμωθα.
Ἄρτεμισία (μετ' ἀνυπομονησίας).
Κ' ἐκείνη σέ ἠγάπα ;

Δάρδανος.
Ἄρρηκτος δεσμὸς
συνδέει ἀμφοτέρους. Θεωρῶ αὐτὴν
μνηστὴν μου... ἰσοβίαν σύντροφον.

Ἄρτεμισία.
Δὲν ἦσαν ἄλλαι ὠραιότεραι αὐτῆς ;

Δάρδανος.
Οὔτε προσεῖχον πλέον ! Δι' ἐμὲ αὐτὴ
ὅ,τι ἐζήτουν ἦτο. Πᾶσα ἐμπνευσις
ἀπέρρεν ἐκ ταύτης... Τὴν ἐλάτρευσα !

Ἄρτεμισία.
Ἦ ἀπουσία ;... πόσος χρόνος ἔκτοτε
τὸν ἔρωτά σας δὲν ἠλάτρωσε ;

Δάρδανος.
Ἐμοῦ ;...

Ποσῶς !
Ἄρτεμισία.
Ἐκείνης ;

Δάρδανος.
Μαρτυρεῖ ἡ πόλις της...

Διέπλευσε θαλάσσης... ἔφθασεν ἐδῶ
ὅπου ἀνάσσει ἡ ἐχθρὰ τῶν Ἀθηναίων,
ἀναζητοῦσα τὸν ἀιχμάλωτον αὐτῆς.
Ἐρώσα διαπύρους μὲ ἱκέτους
ν' ἀπέλθωμεν, νὰ ζήσωμεν ἐνούμενοι,
διὰ τοῦ γάμου, εἰς τὴν Ἀβυδὸν. Ἐκεῖ
ποθῶ νὰ ζήσω ! Πλούτων, δόξαν δὲν ζητῶ.
τὴν σμίλην, τὴν Μυρρίνην, τὴν πατρίδα μου.
Θὰ ἐξασκῶ τὴν τέχνην, ἐμπνεόμενος
ὑπὸ αὐτῆς καὶ μόνῃς τῆς Μυρρίνης μου !

Ἄρτεμισία.
Ἔω ! παῦσε πλέον !... Δυστυχῆς ἐγώ
(βλοσυρῶς βλέπουσα αὐτὸν, λαμβάνει
τὴν χειρὰ του).

Δάρδανος (καθ' ἑαυτὸν).
Θεοὶ !

Ἄρτεμισία.
Μίαν ἀκόμη λέξιν !... Σὲ ἐξέλεξεν
παρωρισμένη ἢ θεὰ τοῦ ἔρωτος
ἵνα μὲ τιμωρήσῃ ! ἦ πίτω ὄσμάν της...
Εἰπέ, ἂν ἀπολέσῃς τὴν Μυρρίνην σου,
ἔαν σὲ ἐγκαταλείψῃ, τί θὰ πράξῃς ;... τίς

Δάρδανος.
Τί πράττει ὅστις τῶν ὀμμάτων στερηθῆ ;
Ἄν ἀγαπήσῃ ἄλλον... περιφρόνησιν
θὰ μοι ἐμπνέῃ ὅ,τι λέγεται γυνή.
Ἄλλ' ὄχι ! μὲ λατρεύει ἡ Μυρρίνη μου,
καὶ ταύτην μόνον ἐμμανῶς θὰ ἀγαπῶ !

Ἄρτεμισία
(κλονιζομένη πίπτει ἐπὶ τῆς ἑδρας)
Ἔω παῦσε ! Φθάνω εἰς ἀπόγνωσιν !
(Ἐπακολουθεῖ σκηρῆ, καθ' ἣν ἀγγέλλεται
ἡ ἵπὸ κατήλων ἀπαγωγή τῆς Μυρρίνης).